

TLAČOVÁ SPRÁVA

15. december 2022

Na svete je publikácia Abecedár slovenského filmu, ponúka netradičný pohľad na našu kinematografiu

Aj slovenská kinematografia má svoje špecifické témy, motívy či fenomény, ktoré stojí za to odhaliť a pomenovať. Práve na ne upriamuje pozornosť nová publikácia zo Slovenského filmového ústavu nazvaná *Abecedár slovenského filmu 1921 – 2021*. Obsahuje 25 krátkych esejí, ktoré sa venujú abecedne pomenovaným fenoménom našej filmovej kultúry. Ich autormi sú rešpektovaní slovenskí i zahraniční filmoví historici, teoretici či publicisti. Publikácia vychádza v slovenskom i anglickom jazyku.

„Pokúšali sme sa zachytiť najvýraznejšie témy nášho myslenia o filme, fenomény a črty filmovej práce, naratívne a vizuálne motívy, vo filmovej tvorbe zreteľne artikulované či nonšalantne naznačené,“ hovoria zostavovatelia publikácie filmový teoretik Martin Kaňuch, filmová historička Jelena Paštékova a Rastislav Steranka zo Slovenského filmového ústavu (SFÚ). *„Hlavným zámerom abecedára bolo odpútať sa od tradičných postupov chronologizácie, hierarchizácie či kanonizácie v mene pokroku, zrelosti či v mene formovania identifikácie. Odpojiť sa od týchto postupov pritom neznamenovalo poprieť všetko doteraz uznané, ale skôr meniť hľadisko, problematizovať a opisovať nerozpoznané. Hľadali sme cesty, ktoré nevedú iba známymi, resp. očakávanými smermi, ale ponúkajú nové členenie terénu a iné radiály. Abecedár je z tohto pohľadu najmä pokus o hravejší prieskum a menej zaväzujúce nahliadnutie do dejín slovenskej kinematografie.“*

V publikácii sú heslá radené abecedne od A po Z, pod písmenami sa skrývajú pojmy Absolvent, Beštia, Cenzúra, Detektív, Eden, Frida, Grapefruit, Hory, Chlieb, Ideály, Jánošík, Kubal, Láska, Mesto, Nástup, Objektív, Povstanie, Róm, Sfinga, Televízna filmová tvorba, Umenie, Veda, Xantipa, Yorik a Zaslúbenosť. *„Viaceré zvolené výrazy súvisia s konkrétnym dejom vo filme, odkazujú na názov, meno postavy, dobové označenie, kultúrny, štúdiový, tvorivý výraz alebo na publikované kritické vyjadrenie, iné sa snažia provokovať nové spojenia, nielen medzi filmami, ale aj medzi dielami a tvorcami iných umení,“* vysvetľujú zostavovatelia, pre ktorých hranice medzi oceňovaným a zavrhnutým nie sú až také podstatné, hľadajú v našej kinematografii nové, dosiaľ nepomenované súvislosti. Dodávajú, že *„heslá abecedára nechcú byť samostatnými, uzavretými kapitolami. Naším ďalším cieľom bolo, aby sa pojmy vrstvilí, vzájomne krížili a obsahovo dopĺňali.“* Autormi hesiel sú okrem Kaňucha, Paštékovej a Steranku aj Katarína Mišíková, Tomáš Hudák, Jana Dudková, Monika Mikušová, Martin Ciel, Eva Šošková, Eva Filová, Petra Hanáková, Kristína Aschenbrennerová, Zuzana Mojžišová, Denisa Jašová, Rudolf Urc a zahraniční autori Olaf Möller z Nemecka, Joanna Goszcyńska z Poľska a Jonathan Owen z Veľkej Británie.

Publikácia *Abecedár slovenského filmu 1921 – 2021* nadväzuje na rovnomennú celoročnú filmovú prehliadku, ktorá sa v pandemických podmienkach konala od 23. septembra 2021 do 28. júna 2022 v Kine Lumière ako súčasť programu Filmotéky – študijnej sály SFÚ. Celý projekt vznikol pri príležitosti 100. výročia zrodu slovenskej kinematografie, ktorý sa spája s nakrútením prvého dlhometrážneho hraného filmu *Jánošík* (1921) Jaroslava Siakeľa. Autorom predslvu publikácie je Daniel Bird, jeden z autorov knihy *Borov abecedár*, ktorá vyšla v roku 2016 ako prvá v edícii Cinestézia filmologického časopisu Kino-Ikon a venuje sa tvorbe poľsko-francúzskeho režiséra Waleriana Borowczyka. Práve konceptom tejto publikácie sa inšpirovali zostavovatelia *Abecedára*. *„Abecedár slovenského filmu 1921 – 2021 ponúka ideálnu možnosť na znovuobjavovanie a možno ešte viac na zhodnocovanie bohatého dedičstva slovenskej kinematografie z nových a inšpiratívnych uhlov pohľadu,“* myslí si Bird.

Na svete je publikácia *Abecedár slovenského filmu*, ponúka netradičný pohľad na našu kinematografiu

Podľa neho „*nová generácia bádateľov búra predsudky o slovenskej kinematografii a tento Abecedár predstavuje kaleidoskopickú cestovnú mapu jej znovuobjavovania.*“

Súbor esejí *Abecedár slovenského filmu 1921 – 2021* vydal Slovenský filmový ústav, texty dopĺňajú fotografie, plagáty a iné obrazové materiály prevažne zo zbierok a fondov SFÚ. Publikácia vyšla na 328 stranách a v predaji je za 10,90 eur v predajni SFÚ Klapka.sk na Grösslingovej 43 v Bratislave, na jej online portáli (www.klapka.sk) a vo vybraných slovenských kníhkupectvách.

V oblasti knižnej produkcie v roku 2022 SFÚ vydal aj publikáciu *Poznámky* Pavla Branka, knihu *Rozhovory o filme* zostavovateľov Mareka Leščáka a Martina Šulíka, zborníky *Slovenský film v roku 2020* a *Stopy začiatkov* i časopis pre vedu o filme a pohyblivom obraze *Kino-Ikon 1/2022*. Na blu-ray nosičoch vyšli filmy *Slnko v sieti* (1962) Štefana Uhra a *Záhrada* (1995) Martina Šulíka, k záujemcom sa dostal aj DVD nosič *Jaroslava Havettová – výber z tvorby*. Všetky produkty SFÚ za zvýhodnené ceny i ďalší sortiment predajne Klapka.sk bude v predaji počas Bratislavského knižného trhu (BRaK) na podujatí Salónka v Starej tržnici v Bratislave od 18. do 21. decembra (štvrtý turnus). V predaji bude aj nástenný filmový kalendár na rok 2023 nazvaný *60 rokov Slovenského filmového ústavu* s fotografiami zo známych klasických slovenských filmov, ktorý vychádza pri príležitosti budúročného 60. výročia SFÚ.

Viac informácií o publikácii *Abecedár slovenského filmu 1921 – 2021*:

<http://www.klapka.sk/knihy/abecedar-slovenskeho-filmu-1921-2021>

Vydanie publikácie finančne podporil [AUDIOVIZUÁLNY FOND](#)

Slovenský filmový ústav

SFÚ je jediná štátna organizácia v oblasti audiovizie na Slovensku. Jej hlavné úlohy, činnosti a pôsobnosť definuje Zákon o audiovizii č. 40/2015 Z. z. Súčasťou SFÚ ako pamäťovej a fondovej inštitúcie je špecializovaný filmový archív. Tvoria ho jedinečné filmové a s filmom súvisiace archívne fondy a zbierky, ktoré sú základom audiovizuálneho dedičstva SR. Vybudované má aj moderné digitalizačné pracovisko.
Kontakt: Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, Bratislava, www.sfu.sk.

Predajňa Slovenského filmového ústavu – Klapka.sk

Predajňa Klapka.sk sa orientuje na slovenskú filmovú klasiku a súčasné slovenské audiovizuálne diela na DVD a blu-ray nosičoch. V ponuke má tiež odbornú literatúru z oblasti kinematografie a audiovizie slovenských a českých vydavateľstiev a vybrané diela z produkcie filmových archívov. Ponúka tiež možnosť online predaja a stabilný predajný pult má v priestoroch Kina Lumière.

Kontakt: Klapka.sk, Grösslingová 43, Bratislava, www.klapka.sk.

Kino Slovenského filmového ústavu – Kino Lumière

Kino Lumière sa vo svojej dramaturgii prioritne zameriava na súčasnú slovenskú tvorbu, súčasnú európsku kinematografiu a zlatý fond slovenskej a svetovej kinematografie. Uvádza pravidelné vlastné cykly, tiež viaceré prehliadky a festivaly. Ide o prvé kino na Slovensku, ktoré získalo za dramaturgiu Cenu slovenských filmových novinárov a Cenu Europa Cinemas. Má štyri kinosály, vstupné je od 2,00 do 5,00 €. V roku 2020 spustilo online projekt Kino doma.

Kontakt: Kino Lumière, Špitálska 4, Bratislava, www.kino-lumiere.sk

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 57 10 15 42, simona.notova@sfu.sk